

Camddefnyddio Sylweddau yng Ngheredigion a'r gwasanaethau a ddarperir

Adroddiad i'r Pwyllgor Cymunedau Iachach

Dyddiad y Cyfarfod: 6 Hydref 2021

Pwrpas

Rhoi braslun o'r sefyllfa yng Ngheredigion, y gwasanaethau a ddarperir, a data oddi wrth asiantaethau partner.

Y Polisi Cenedlaethol

Mae Llywodraeth Cymru wedi llunio Cynllun Cyflawni ar gyfer Camddefnyddio Sylweddau 2019-2022 (Diwygiwyd mewn Ymateb i Covid-19) gydag amcanion allweddol sy'n cael eu hadrodd bob chwarter ac yn rhanbarthol drwy'r Bwrdd Cynllunio Ardal.

<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-01/cynllun-cyflawni-ar-gyfer-camddefnyddio-sylweddau-2019-i-2022.pdf>

Pwyslais y gwaith a'r cynllun yw:

- Atal Niwed
- Cymorth i gamddefnyddwyr sylweddau wella eu hiechyd a chynorthwyo a chynnal eu hadferiad
- Cefnogi a diogelu teuluoedd
- Mynd i'r afael ag argaeledd alcohol a diogelu unigolion a chymunedau drwy weithgareddau gorfodi

Y Darlun Cenedlaethol

Nid yw'n gwbl sicr faint o oedolion sy'n camddefnyddio sylweddau ond mae'r ganolfan Troseddau a Chyfiawnder yn y Swyddfa Ystadegau Gwladol yn dweud am y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2020:

“Parhaodd y defnydd cyffredinol o gyffuriau yn sefydlog gydag oddeutu **1 o bob 11 oedolyn** rhwng 16 a 59 oed yn cymryd cyffur yn ystod y flwyddyn ddiwethaf (tua 9.4%). Fodd bynnag, roedd yna wahaniaeth rhwng y grwpiau oedran. Roedd defnyddio cyffuriau yn llawer mwy cyffredin ymhlith oedolion iau er, unwaith eto, roedd cyfran y bobl ifanc 16 i 24 oed a oedd yn cymryd cyffuriau yn debyg i'r flwyddyn flaenorol (tua 21%).”

Mae cydnabyddiaeth gynyddol o'r niwed sylweddol y mae alcohol yn gallu ei achosi i iechyd. Yng Nghymru, mae 15 y cant o'r holl dderbyniadau i ysbytai yn deillio o feddwi ar alcohol. Mae'r data diweddaraf ar dderbyniadau ysbytai ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda (2016/17) yn dangos bod cleifion lle'r oedd alcohol yn ffactor sylfaenol, neu wedi peri iddynt fynd i'r ysbyty, wedi cymryd dros 14,000 o ddiwrnodau gwely. Roedd hyn ar gost o dros £6.1 miliwn y flwyddyn i'r Bwrdd Iechyd ar gyfer dim ond trin cleifion preswyl.

Data am Iechyd Lleol yng Ngheredigion

Amcangyfrif o ba mor gyffredin y mae ffyrdd o fyw ac ymddygiad; nifer a chanran; pawb 16+ oed yng nghlystyrau meddygon teulu Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda 2016-18

Enw'r Clwstwr	Poblogaeth 16+ oed	Smygu	Yfed yn fwy na'r canllawiau	Pwysau lach	Canllawiau Gweithgarwch Corfforol	Bwyta 5 y dydd
Gogledd Ceredigion	39,658	15.5%	19.9%	45.4%	57.2%	24.6%
De Ceredigion	40,927	17.2%	19.5%	37.9%	51.7%	22.7%

Gwasanaethau yng Ngheredigion

Y prif wasanaethau yng Ngheredigion yw Tîm Cymunedol Cyffuriau ac Alcohol Hywel Dda, Nyrsys Cyswllt Alcohol Hywel Dda, Barod (Elusen Camddefnyddio Sylweddau sy'n cael ei hariannu i ddarparu gwasanaethau i oedolion a phobl ifanc) a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Cyngor Ceredigion. Mae'r holl dimau hyn yn cydweithio ac yn cwrdd yn wythnosol i sicrhau bod y cymorth yn cyd-gysylltu ac yn briodol. Rydym yn ffodus iawn o gael gwaith partneriaeth cryf fel hyn rhwng y gwahanol dimau. Hefyd mae grwpiau cymorth gwirfoddol ar gael - Alcoholics Anonymous (AA) a Narcotics Anonymous (NA).

Info Base Cymru- 2019-2020 Hywel Dda Ceredigion

Nifer yr asesiadau am gamddefnydd alcohol	Nifer yr unigolion a aseswyd am gamddefnydd alcohol	Cyfradd camddefnydd alcohol fesul 100,000 o bobl	Nifer yr asesiadau am gamddefnydd cyffuriau	Nifer yr unigolion a aseswyd am gamddefnydd cyffuriau	Cyfradd camddefnydd alcohol fesul 100,000 o bobl
382	289	398	355	270	371

Barod

Nifer yr atgyfeiriadau			
Blwyddyn	DDAS Cyffredinol	DDAS Cyfiawnder leuenctid	Choices (Pobl Ifanc)
2020 - 2021	431	143	41
2019 - 2020	520	157	100
2018 - 2019	491	131	62
2017 - 2018	472	106	52
2016 - 2017	442	95	55

Nifer yr asesiadau (pobl yn bresennol yno)			
Blwyddyn	DDAS Cyffredinol	DDAS Cyfiawnder leuenctid	Choices
2020 - 2021	311	87	30
2019 - 2020	387	109	83
2018 - 2019	366	71	53
2017 - 2018	339	62	44
2016 - 2017	299	60	45

Achosion gerbron Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Cyngor Sir Ceredigion

Chwarter 1 ^{af}	2 ^{il} Chwarter	3 ^{ydd} Chwarter	4 ^{ydd} Chwarter	Cyfanswm
• 2020/21 - 22	2020/21 - 17	2020/21 - 6	2020/21 - 17	62
• 2019/20 - 21	2019/20 - 24	2019/20 - 17	2019/20 - 25	87
• 2018/19 - 15	2018/19 - 19	2018/19 - 25	2018/19 - 15	74
• 2017/18 - 15	2017/18 - 21	2017/18 - 17	2017/18 - 22	74
• 2016/17 - 10	2016/17 - 22	2016/17 - 15	2016/17 - 32	79
• 2015/16 - 12	2015/16 - 20	2015/16 - 14	2015/16 - 25	71
• 2014/15 - 20	2014/15 - 25	2014/15 - 24	2014/15 - 25	94

Mae Cyngor Ceredigion yn ariannu gwasanaethau, yn darparu cymorth gofal cymdeithasol i oedolion ac asesiadau ar gyfer eu lleoli mewn canolfannau adsefydlu.

Yr Heddlu - mynd i'r afael â chyflenwadau

Cofnododd Heddlu Dyfed-Powys 205 yn fwy o droseddau cyffuriau yn 2018-19 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Ond roedd yr achosion o feddiant cyffuriau yn is yn ystod y cyfnod hwn na'r nifer a gofnodwyd yn 2014-15 a 2015-16, ond yn uwch o gymharu â 2016-17. Roedd troseddau masnachu mewn cyffuriau ar eu huchaf o'u cymharu â'r pedair blynedd blaenorol.

Cofnodwyd y nifer uchaf o droseddau cyffredinol yn Sir Gaerfyrddin (34%), ac yna Powys (25%), Sir Benfro (25%) a Cheredigion (16%). Nid yw hyn yn syndod gan fod y ddwy ardal hyn wedi profi'r effaith fwyaf yn sgil grwpiau troseddu cyfundrefnol a gangiau cyffuriau sy'n defnyddio llinellau cyffuriau traws-sirol; mae gweithgarwch hirfaith wedi bod yn canolbwyntio ar yr ardaloedd hyn.

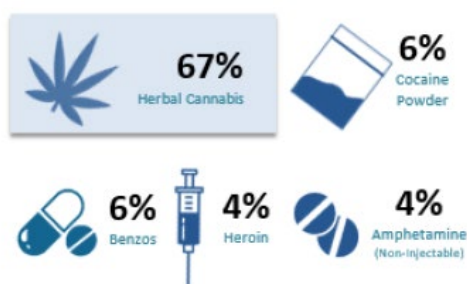
Crynodeb Sirol 2018-19 (Heddlu Dyfed-Powys, 2019)

Territory	No. Offences	Per 1,000 Pop
Carmarthenshire	679	3.893
Ceredigion	309	3.122
Pembrokeshire	497	4.305
Powys	527	4.149
Total	2,012	3.900

Troseddau meddiant cyffuriau – Data Heddlu Dyfed-Powys

Cofnodwyd 1667 o droseddau meddiant cyffuriau gan Heddlu Dyfed-Powys yn ystod 2018-19. Roedd y troseddwr yn ddynion gan mwyaf (82%) gydag oedran canolrifol o 29 oed. Y prif gyffur a atafaelwyd oedd canabis llysieuol (67%) gyda chocên a benzos yn cael eu hatafael 6% o'r amser yn achos y ddau. Cafodd 65% o gyffuriau eu hatafael mewn man cyhoeddus neu ar y briffordd, 28% mewn annedd, 5% mewn tafarndai neu glybiau nos a 2% mewn sefydliadau addysgol.

Y mathau o gyffuriau a atafaelwyd gan Heddlu Dyfed-Powys 2018-19 (Heddlu Dyfed-Powys, 2019)

Digwyddodd y niferau mwyaf o droseddau meddiant cyffuriau yng Nghanol Aberystwyth tra bod wardiau Elli, Rhydaman a Thŷ-isha â nifer uchel hefyd. Er bod rhai o'r wardiau hyn yn ardaloedd o amddifadedd nodedig, dylid ystyried poblogaeth y myfyrwyr yn Aberystwyth.

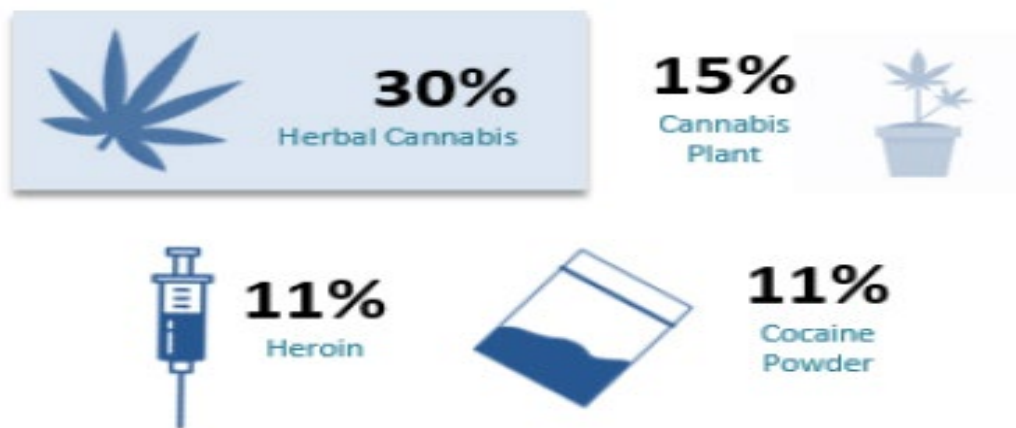
Troseddau meddiant cyffuriau – Y 5 ward uchaf (Heddlu Dyfed-Powys, 2019)

County	Beat	Vol.
Ceredigion	Aberystwyth Central	74
Carmarthenshire	Elli	65
Carmarthenshire	Ammanford	62
Carmarthenshire	Tyisha	44
Pembrokeshire	Priory	43

Troseddau Masnachu Cyffuriau – Data Heddlu Dyfed-Powys

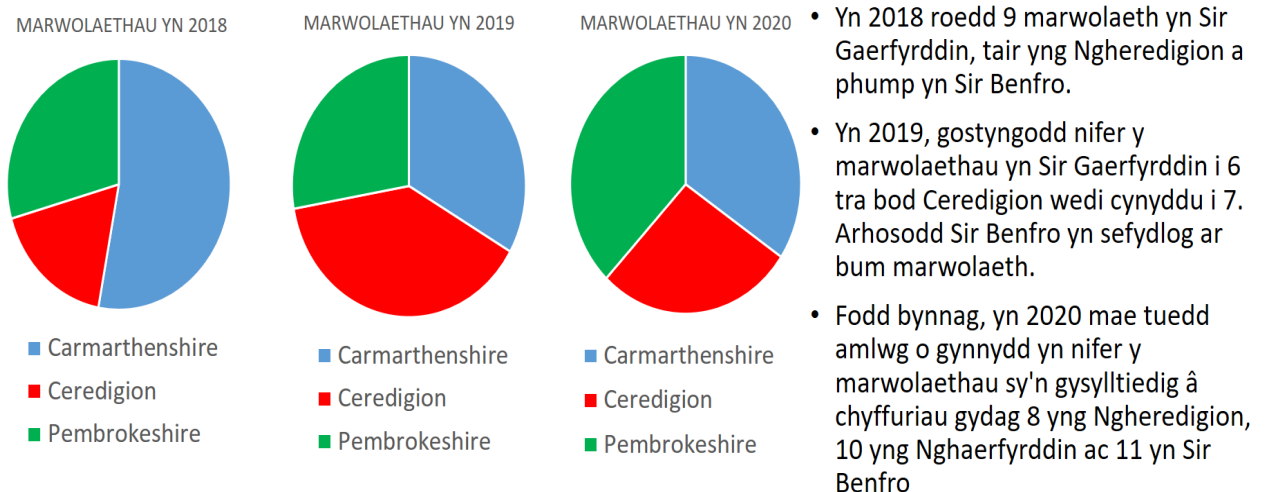
Roedd 345 o droseddau masnachu cyffuriau yn ardal Dyfed Powys yn ystod 2018-19, sef cynnydd ar y blynyddoedd blaenorol (243 yn 2017-18, 207 yn 2016-17). Roedd 84% o droseddwyd yn ddynion a'r oedran canolrifol oedd 25. O ran y cyffuriau a oedd yn cael eu masnachu ac a atafaelwyd gan Heddlu Dyfed-Powys, roedd 30% yn ganabis llysieuol, 15% yn blanhigion canabis tra bod heroin a chocên yn cynrychioli 11% o'r cyffuriau a atafaelwyd.

Y mathau o gyffuriau oedd yn cael eu masnachu ac a atafaelwyd gan Heddlu Dyfed-Powys (Heddlu Dyfed-Powys, 2019)

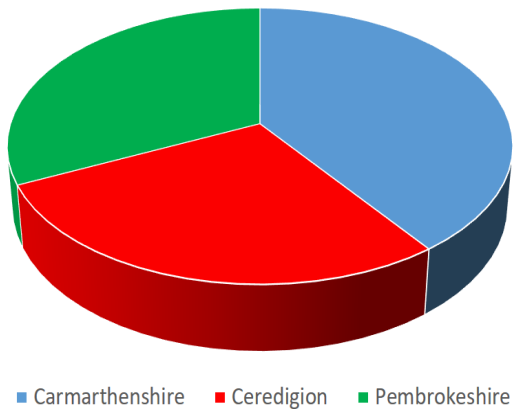
Marwolaethau yn gysylltiedig â chyffuriau, fesul sir

Ffigwr 19. Lledaeniad daearyddol y marwolaethau yn gysylltiedig â chyffuriau yn ardal Hywel Dda 2018-2020

Gorddosau sydd ddim yn angheuol

Ffigwr 21. Lledaeniad daearyddol y gorddosau sydd ddim yn angheuol, Mai 2020- Ebrill 2021

- Riportwyd 50 o orddosau nad oedd yn angheuol gan Heddlu DP yn ystod y cyfnod hwn
- Yn wahanol i'r marwolaethau cyffuriau, maen nhw wedi'u gwasgaru'n fwy ar draws y tair sir
- Yng Ngheredigion riportwyd 14 gorddos nad oedd yn angheuol, sef 28% o'r holl achosion
- Bu 16 gorddos yn Sir Benfro (32%)
- Sir Gaerfyrddin oedd â'r nifer uchaf o orddosau, sef 20 (40%)
- Fel y trafodwyd yn flaenorol, mae'r ffigurau hyn ond yn cynnwys yr achosion a adroddwyd gan Heddlu DP felly gall y ffigur gwirioneddol fod llawer yn uwch
- Mae hyn eto'n pwysleisio'r angen am brotocol rhannu gwybodaeth parthed gorddosau sydd ddim yn angheuol

Camddefnyddio Sylweddau yng Ngheredigion a'r gwasanaethau a ddarperir

John Callow

Rheolwr Corfforaethol
Camddefnyddio Sylweddau

Mae Llywodraeth Cymru wedi llunio Cynllun Cyflawni ar gyfer Camddefnyddio Sylweddau 2019-2022 (Diwygiwyd mewn Ymateb i Covid-19)

- Pwyslais y gwaith a'r cynllun yw:
- Atal Niwed
- Cymorth i gamddefnyddwyr sylweddau wella eu hiechyd a chynorthwyo a chynnal eu hadferiad
- Cefnogi a diogelu teuluoedd
- Mynd i'r afael ag argaeledd alcohol a diogelu unigolion a chymunedau drwy weithgareddau gorfodi

Y Darlun Cenedlaethol

Yn ôl y ganolfan Troseddau a Chyfiawnder yn y Swyddfa Ystadegau Gwladol, am y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2020:

- “Parhaodd y defnydd cyffredinol o gyffuriau yn sefydlog gydag oddeutu **1 o bob 11 oedolyn** rhwng 16 a 59 oed yn cymryd cyffur yn ystod y flwyddyn ddiwethaf (**tua 9.4%**). Fodd bynnag, roedd yna wahaniaeth rhwng y grwpiau oedran. Roedd defnyddio cyffuriau yn llawer mwy cyffredin ymhlith oedolion iau er, unwaith eto, roedd cyfran y bobl ifanc 16 i 24 oed a oedd yn cymryd cyffuriau yn debyg i'r flwyddyn flaenorol (**tua 21%**).”

Alcohol

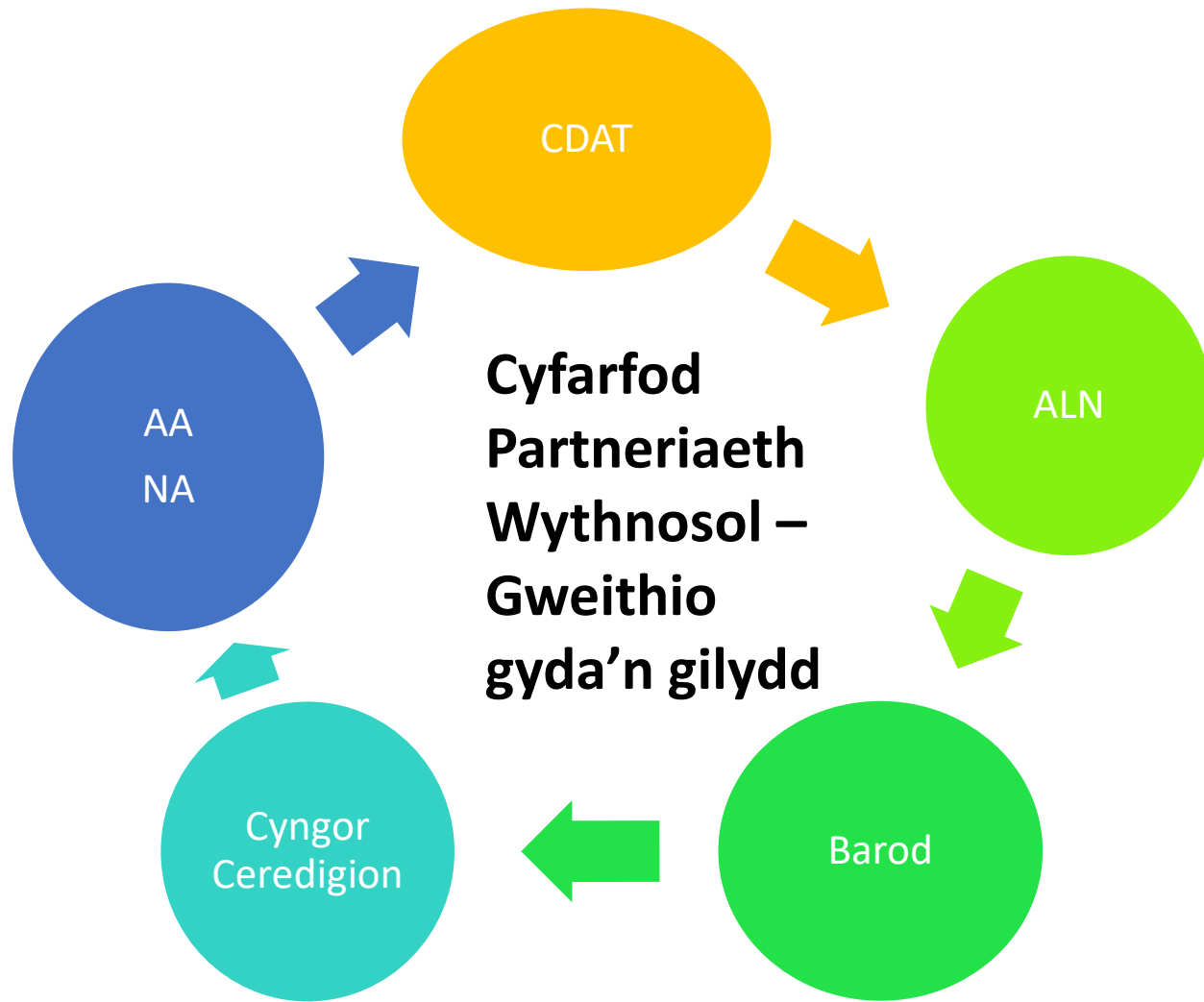
- Mae cydnabyddiaeth gynyddol o'r niwed sylweddol y mae alcohol yn gallu ei achosi i iechyd.
- Yng Nghymru, mae 15 y cant o'r holl dderbyniadau i ysbytai yn deillio o feddwi ar alcohol.
- Mae'r data ar dderbyniadau ysbytai ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda (2016/17) yn dangos bod cleifion lle'r oedd alcohol yn ffactor sylfaenol, neu wedi peri iddynt fynd i'r ysbyty, wedi cymryd dros 14,000 o ddiwrnodau gwely.
- Roedd hyn ar gost o dros £6.1 miliwn y flwyddyn i'r Bwrdd Iechyd ar gyfer dim ond trin cleifion preswyl.

Ystadegau meddygon Ceredigion

Amcangyfrif o ba mor gyffredin y mae ffyrdd o fyw ac ymddygiad; nifer a chanran; pawb 16+ oed yng nghlystyrau meddygon teulu Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda 2016-18

Enw'r Clwstr	Poblogaeth 16+ oed	Smygu	Yfed yn fwy na'r canllawiau	Pwysau lach	Canllawiau Gweithgar wch Corfforol	Bwyta 5 y dydd
Gogledd Ceredigion	39,658	15.5%	19.9%	45.4%	57.2%	24.6%
De Ceredigion	40,927	17.2%	19.5%	37.9%	51.7%	22.7%

Gwasanaethau yng Ngheredigion

Darperir gwasanaethau gan Gyngor Sir Ceredigion, Awdurdod Iechyd Hywel Dda a Gwasanaeth Cyffuriau ac Alcohol Dyfed (DDAS), ac mae pob atgyfeiriad i'r gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau i Oedolion yn mynd drwy **DDAS - 0330 363 9997.**

Info Base Cymru- 2019-2020 Hywel Dda Ceredigion

Nifer yr asesiadau am gamddefnydd alcohol	Nifer yr unigolion a aseswyd am gamddefnydd alcohol	Cyfradd camddefnydd alcohol fesul 100,000 o bobl	Nifer yr asesiadau am gamddefnydd cyffuriau	Nifer yr unigolion a aseswyd am gamddefnydd cyffuriau	Cyfradd camddefnydd alcohol fesul 100,000 o bobl
382	289	398	355	270	371

Barod

Nifer yr asesiadau (pobl yn bresennol yno)			
Blwyddyn	DDAS Cyffredinol	DDAS Cyfiawnder leuenctid	Choices
2020 - 2021	311	87	30
2019 - 2020	387	109	83
2018 - 2019	366	71	53
2017 - 2018	339	62	44
2016 - 2017	299	60	45

Achosion gerbron Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Cyngor Sir Ceredigion

1 st Quarter	2 nd Quarter	3 rd Quarter	4 th Quarter	Total
• 2020/21 - 22	2020/21 - 17	2020/21 - 6	2020/21 - 17	62
• 2019/20 - 21	2019/20 - 24	2019/20 - 17	2019/20 - 25	87
• 2018/19 - 15	2018/19 - 19	2018/19 - 25	2018/19 - 15	74
• 2017/18 - 15	2017/18 - 21	2017/18 - 17	2017/18 - 22	74
• 2016/17 - 10	2016/17 - 22	2016/17 - 15	2016/17 - 32	79
• 2015/16 - 12	2015/16 - 20	2015/16 - 14	2015/16 - 25	71
• 2014/15 - 20	2014/15 - 25	2014/15 - 24	2014/15 - 25	94

Yr Heddlu - mynd i'r afael â chyflenwadau

Territory	No. Offences	Per 1,000 Pop
Carmarthenshire	679	3.893
Ceredigion	309	3.122
Pembrokeshire	497	4.305
Powys	527	4.149
Total	2,012	3.900

Crynodeb Sirol 2018-19 (Heddlu Dyfed-Powys, 2019)

- Cofnododd Heddlu Dyfed-Powys 205 yn fwy o droseddau cyffuriau yn 2018-19 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Ond roedd yr achosion o feddiant cyffuriau yn is yn ystod y cyfnod hwn na'r nifer a gofnodwyd yn 2014-15 a 2015-16, ond yn uwch o gymharu â 2016-17. Roedd troseddau masnachu mewn cyffuriau ar eu huchaf o'u cymharu â'r pedair blynedd blaenorol.
- Cofnodwyd y nifer uchaf o droseddau cyffredinol yn Sir Gaerfyrddin (34%), ac yna Powys (25%), Sir Benfro (25%) a Cheredigion (16%). Nid yw hyn yn syndod gan fod y ddwy ardal hyn wedi profi'r effaith fwyaf yn sgil grwpiau troseddu cyfundrefnol a gangiau cyffuriau sy'n defnyddio llinellau cyffuriau traws-sirol; mae gweithgarwch hirfaith wedi bod yn canolbwyntio ar yr ardaloedd hyn.

Troseddau meddiant cyffuriau – Data Heddlu Dyfed-Powys

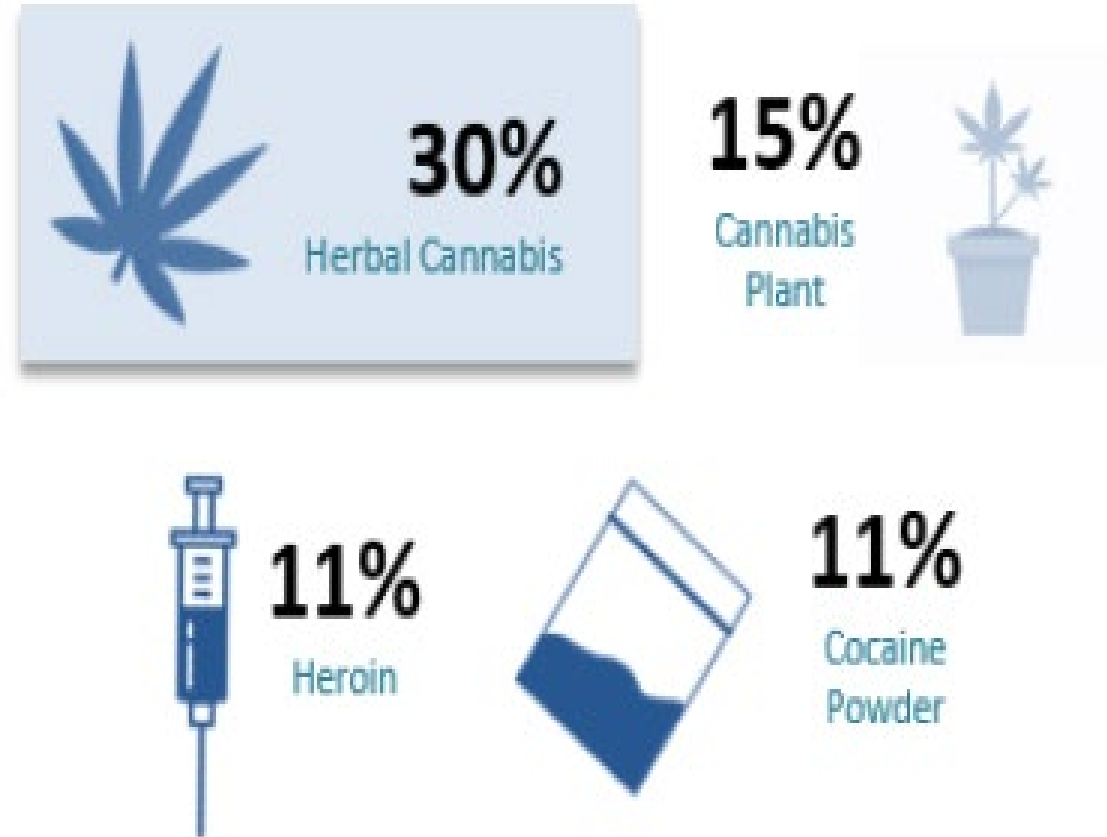

Troseddau Masnachu Cyffuriau – Data Heddlu Dyfed-Powys

Roedd 345 o droseddau masnachu cyffuriau yn ardal Dyfed Powys yn ystod 2018-19

Roedd hyn yn gynnydd ar y blynyddoedd blaenorol (243 yn 2017-18, 207 yn 2016-17)

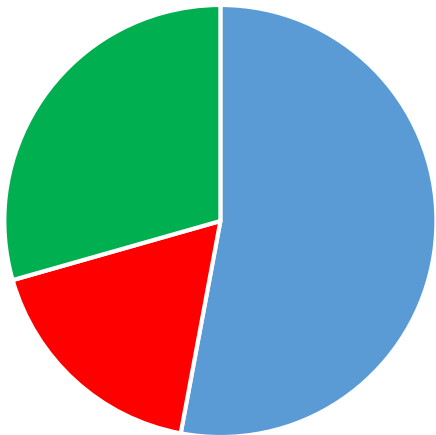
Roedd 84% o droseddwyr yn ddynion a'r oedran canolrifol oedd 25.

Marwolaethau yn gysylltiedig â chyffuriau, fesul sir

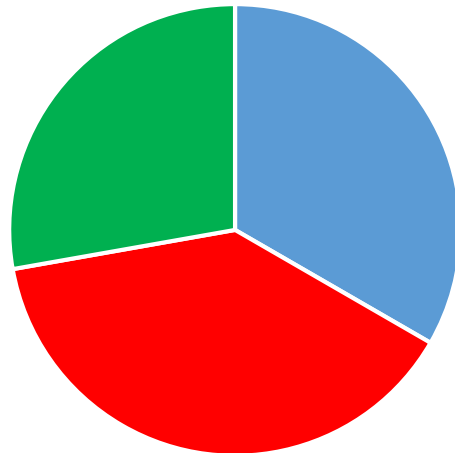
Ffigwr 19. Lledaeniad daearyddol y marwolaethau yn gysylltiedig â chyffuriau yn ardal Hywel Dda 2018-2020

MARWOLAETHAU YN 2018

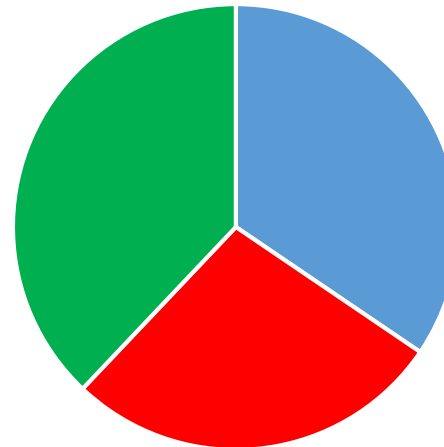
■ Carmarthenshire
■ Ceredigion
■ Pembrokeshire

MARWOLAETHAU YN 2019

■ Carmarthenshire
■ Ceredigion
■ Pembrokeshire

MARWOLAETHAU YN 2020

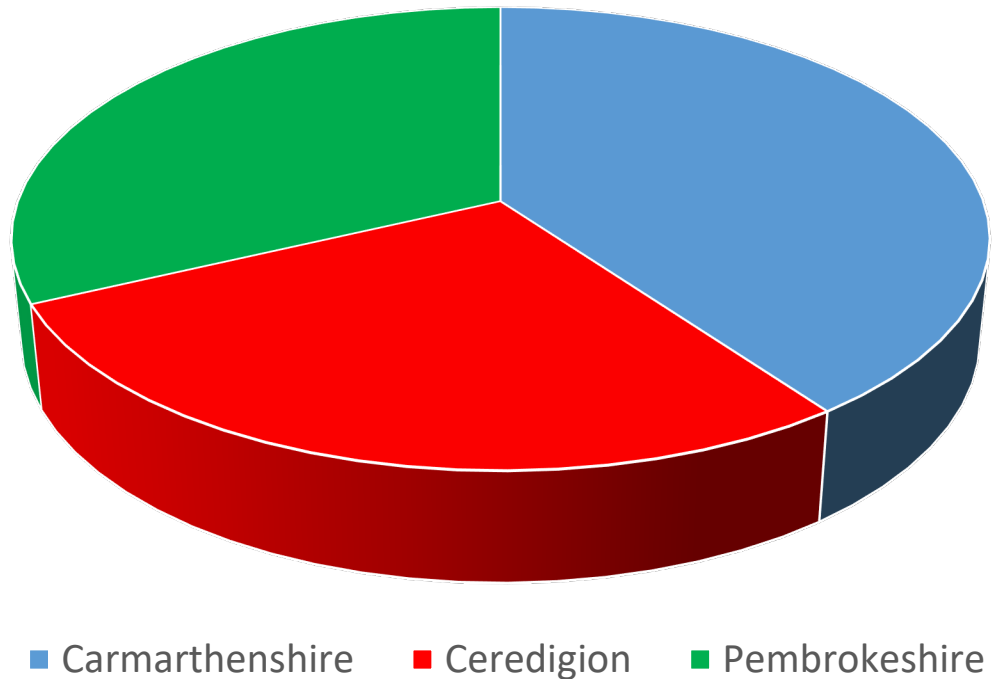

■ Carmarthenshire
■ Ceredigion
■ Pembrokeshire

- Yn 2018 roedd 9 marwolaeth yn Sir Gaerfyrddin, tair yng Ngheredigion a phump yn Sir Benfro.
- Yn 2019, gostyngodd nifer y marwolaethau yn Sir Gaerfyrddin i 6 tra bod Ceredigion wedi cynyddu i 7. Arhosodd Sir Benfro yn sefydlog ar bum marwolaeth.
- Fodd bynnag, yn 2020 mae tuedd amlwg o gynnydd yn nifer y marwolaethau sy'n gysylltiedig â chyffuriau gydag 8 yng Ngheredigion, 10 yng Nghaerfyrddin ac 11 yn Sir Benfro

Gorddosau sydd ddim yn angheuol

Ffigwr 21. Lledaeniad daearyddol y gorddosau sydd ddim yn angheuol, Mai 2020- Ebrill 2021

- Riportiwyd 50 o orddosau nad oedd yn angheuol gan Heddlu DP yn ystod y cyfnod hwn
- Yn wahanol i'r marwolaethau cyffuriau, maen nhw wedi'u gwasgaru'n fwy ar draws y tair sir
- Yng Ngheredigion riportiwyd 14 gorddos nad oedd yn angheuol, sef 28% o'r holl achosion
- Bu 16 gorddos yn Sir Benfro (32%)
- Sir Gaerfyrddin oedd â'r nifer uchaf o orddosau, sef 20 (40%)
- Fel y trafodwyd yn flaenorol, mae'r ffigurau hyn ond yn cynnwys yr achosion a adroddwyd gan Heddlu DP felly gall y ffigwr gwirioneddol fod llawer yn uwch
- Mae hyn eto'n pwysleisio'r angen am brotocol rhannu gwybodaeth parthed gorddosau sydd ddim yn angheuol